SVOBODA СВОБОДА

UKRAINIAN DAILY — УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

VOL. XCVI. No. 36. JERSEY CITY and NEW YORK, SATURDAY, FEBRUARY 25, 1989 CENTS 25 ЦЕНТІВ ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СУБОТА, 25-го ЛЮТОГО 1989 Ч. 36. РІК XCVI.

Пам'ятайте про Україну!

В КИЄВІ ДЕМОНСТРУЮТЬ

Київ. — З України повідомляють, що в Києві проходять багатолюдні щоденні демонстрації у зв'язку з передвиборчою кампанією.

Оскільки газета „Ізвєстія" опублікувала повідомлення, що закон про обмеження демонстрацій не стосується до передвиборчої кампанії, то українське Товариство „Громада" та УГ Спілка організували демонстрацію в неділю, 19-го лютого. Вони вийшли з гаслами, в котрих закликають народ на виборах 26-го березня не голосувати за В. Щербицького, В.С. Шевченка і Гурського. Було багато й інших гасел, що стосуються виборів.

В неділю на демонстрації було близько 1,000 людей, а вже на другий день на Площі революції, де відбуваються демонстрації, зібралося близько 7,000 людей. В перших днях демонстрантів ніхто не чіпав, але в середу, 22-го лютого, міліціонери повиривали з рук демонстрантів транспаранти і порвали їх, однак самих демонстрантів не розганяли.

Вийшов Четвертий том Гарвадського Проєкту

Кеймбридж, Масс. — Гарвадський Проєкт — це за окресленням його ініціятора й автора, д-ра Омеляна Пріцака, професора Гарвардського університету і директора УНІҐУ видання у трьох мовах — оригінальній старо-слов'янській, живій українській та англійській — всіх творів з т. зв. досекулярної доби, тобто тих, що появилися на території України перед 1898 роком, перед появою „Енеїди" І. Котляревського. Він зірвав з мовою церковнослов'янською і перейшов на мову живого народу. Росіяни, як відомо, присвоїли собі не тільки в ділянці історії ввесь княжий період Русі-України, але й всю її давню літературу. Коли святковано 1000-ліття Християнства України, то в Москві видали 100,000 накладом „Слово о полку Ігоревім", як твір „русский". Сам проф. Пріцак признав був на сторінках „Свободи", що не під силу одному сучасному поколінню здійснити Гарвардський Проєкт.

В минулому році появилися три книги: „Збірні твори Мелетія Смотрицького" (стор. 805) завдяки щедрій пожертві Кредитової Кооперативи „Самопоміч" в Ню Йорку; „Євангеліє Учительноє" Мелетія Смотрицького (стор. 552), завдяки щедрій пожертві Богдана і Марії Робаків. Проф. О. Пріцак вибрав творчість Мелетія Смотрицького на започаткування серії Гарвардського Проєкту з уваги на минулорічний ювілей 1000-ліття Християнства в Русі-Україні, третій твір становила книга Лева Кревзи „Оборона єдності церковней" і Захарія Копистянського „Палінодія" (стор. 596). Тепер появився четвертий з черги том: „Писання XVII сторіччя про Київську Печерську Лавру" (стор. 428). Кожний з тих творів охоплює фаховий аналітично-інформаційний вступ англійською мовою і фотокопії оригіналу. Кожна з тих книг видана у великому альбомному форматі, у твердій полотняній обгортці, як видання Українського Наукового Інституту Гарвардського Університету, з доби наступника Івана Мазепи гетьмана Пилипа Орлика.

У друку знаходяться два наступні томи — спогади, листи й інші документи з доби наступника Івана Мазепи гетьмана Пилипа Орлика.

В Торонто відбудеться наукова конференція про Закарпаття

Чикаго (ІФС - НТШ). — Для відзначення 50-ліття подій в Карпатській Україні в 1938-39 роках. Історично-Філософічна секція НТШ та Наукове Товариство ім. Шевченка в Канаді влаштовують в Торонто наукову конференцію 18-19-го березня ц.р., загальною темою якої буде „Карпатська Україна у XX столітті". Конференцію зорганізовано у співпраці з регіональним Карпатським Дослідним Центром ім. Ю. Ревая та Ювілейним комітетом 50-ліття Карпатської України, у якому провідну участь беруть члени Братства Карпатських Січовиків.

Конференція відбудеться в приміщенні Українсько-Канадської Мистецької Фундації, 2118 А Блюр вул. захід. Передбачено три сесії: в суботу, 18-го березня, від 9:30 до 12:30 з доповідями проф. Михайла Папа (Клівленд), о. проф. Олександра Барана (Вінніпеґ) та Юрія Шанти (Торонто). В другій сесії по полудні між год. 2-ою і 5:30 доповідатимуть проф. Василь Луців (Стейт колледж, Пенсильванія), о. д-р Атаназій Пекар (Вашінгтон) і д-р Осип Данко (Ню Гейвен). Вечером передбачена товариська вечеря учасників конференції.

В неділю, 19-го березня, після літургій в українських церквах, о год. 10-ій розпічнеться остання сесія з доповідями: Зірки Ґренджі-Донської-Данилюк (Міннеаполіс), проф. Роберта П. Магочі (Торонто) і проф. Василя Маркуся (Чикаго). Вечором того ж дня місцевий ювілейний комітет влаштовує бенкет із ширшою участю громадянства в залі УНО.

В програмі подано тільки тих доповідачів, що зголосили свою особисту участь в Торонто. Кілька інших опрацьовують окремі теми, які ввійдуть до плянованого наукового збірника, що міститиме матеріяли також першої наукової конференції про Закарпаття, яка відбулася в березні 1988 року в Ню Йорку. Бажаючі взяти участь в конференції і святкуваннях в Торонто можуть резервувати кімнати на нічліг за поміркованими цінами в готелі Страскона, тел. (416) 363-3321.

СВЯТО ГЕРОЇНЬ У ФІЛЯДЕЛЬФІЇ

Філядельфія. — Свято жінки-героїні відбудеться тут в неділю, 5-го березня ц.р., в год. 4-ій по полудні, УОКЦентрі. Слово про героїнь виголосить поетка Міра Гармаш, а опісля буде мистецька програма. Свято організують жіночої організації Філядельфії: Союз Українок Америки, Православне Сестрицтво, Об'єднання Жінок ОЧСУ і жінки Золотого Хреста.

З'ЇЗД УАКРАДИ

Ню Йорк. — Наступний річний з'їзд Крайової Ради УАКР відбудеться в суботу, 4-го березня ц.р., о год. 10-ій ранку в Українському Народному Домі, 142 Друга авеню.

„ШЕВЧЕНКО І МУЗИКА"

Ню Йорк. — Наукове Товариство ім. Шевченка влаштовує в суботу, 4-го березня ц.р., о год. 5-ій по полудні доповідь на тему „Шевченко і музика". Доповідь виголосить д-р Ігор Соневицький в приміщеннях НТШ, 63 Четверта авеню, між 9 і 10 вулицями.

В УКРАЇНІ СТВОРИВСЯ КОМІТЕТ ДЛЯ ВІДНОВЛЕННЯ УАПЦЕРКВИ

Лондон (УЦІС). — Ще в минулому році деякі західні радіостанції повідомили про створення Ініціятивної групи відродження Української Автокефальної Православної Церкви в Україні. Ця вістка не відповідала однак правді і щойно в рік пізніше, з початком 1989 року, дійсно такий комітет для відновлення УАПЦеркви створився з ініціятиви Української Гельсінкської Спілки.

Тепер комітет розпочав свою роботу і проголосив звернення до Президії Верховної Ради СССР і УССР і до міжнародної християнської громадськості. У тому зверненні, в якому частинно використано проєкт православного священика Василя Романюка, який влітку минулого року виїхав до Канади, говориться про те, що тепер у духовному житті України відбуваються важливі зміни і хоч процес цей непослідовний і суперечний, то вже нині прийшло світла на багато проблем, що вимагають негайного рішення. Одна з таких проблем — це релігійне питання в УССР, де віруючим українцям протягом десятиріч наклеювали ярлики „ворогів народу" і „націоналістів".

Дальше звернення подає історію постання і розвиток УАПЦ в Україні продовж сторіч аж до винищення її в часі сталінських репресій. Автори звернення стверджують також, що Російська Православна Церква не визнає самого факту існування УАПЦ й не спроможна вдоволити потреб віруючих православних українців.

Тому підписані під зверненням вимагають на підставі конституції СССР віднови УАПЦ, зокрема в демократичній перебудові країни. Рівночасно автори звернення прохають підтримки у патріярха Димітріоса, УАПЦ за кордоном та в інших автокефальних православних Церквах світу та усіх людей доброї волі.

Звернення підписали за Ініціятивний комітет: о. Богдан Михайленко з міста Єлґава у Латвії, Тарас Антонюк і Анатолій Битченко з Житомирської области і Лариса Лохвицька з Києва.

У Бразилії помер Владика Й. Мартинець

Джерзі Сіті, Н. Дж. — З Канцелярії Стемфордської дієцезії інформують, що у четвер, 23-го лютого 1989 року, в Куритибі, Бразилія, після довгої недуги помер на 87-му році життя Єпископ Йосиф Р. Мартинець, ЧСВВ, екзарх УКЦеркви в Бразилії від 1958 року до відходу на пенсію в 1978 році.

Св. п. Й. Мартинець

Владика Мартинець народився у Львові 7-го лютого 1903 року, студіював в Мукачеві і Римі, в Римі був висвячений в 1928 році, а до сану єпископа був піднесений в травні 1958 року і в тому році став екзархом українців католиків в Бразилії з осідком в катедрі св. Івана Хрестителя в Куритибі.

Після мозкового удару біля 15 років тому, жив спаралізований і німечний.

Похорони були заплановані на суботу, 25-го лютого ц.р., в катедрі св. Івана Хрестителя, а відтак на катедральний цвинтар в Куритибі.

Парафія в Дітройті готується до ювілею

Дітройт. — В неділю, 5-го березня ц.р., найбільша українська католицька парафія Непорочного Зачаття в Дітройті буде відзначати 75-ліття свого існування.

Багата на величаві досягнення історія цієї парафії, вона була благословенна рядом ревних душпастирів, які вміли вести свою громаду, запевнюючи її постійний ріст. Наглядним доказом цих досягнень — це величава церква, догідний парафіяльний дім та заснована в 1959 році перша українська середня школа в Америці, яка існує до сьогодні.

Відзначення цієї річниці започаткує Торжественна Служба Божа з участю запрошених церковних достойників. Після Служби Божої — бенкет в Українському Культурному Центрі у Ворreні, Миш.

Молодь Нюарку вшанує Т. Шевченка

Нюарк, Н.Дж. — Заходами Відділу УККА в Нюарку - Ірвінґтоні, Н.Дж., відбудеться концерт присвячений 175-літтю з дня народження Тараса Шевченка. Концерт, під назвою „Молодь в поклоні Тарасові Шевченкові" буде виконаний силами української молоді. В програмі беруть участь: учні Музичного Дошкілля, діточий хор школи при церкві св. Івана Хрестителя, молодь українських православних парафій св. Тройці і св. Вознесіння, учні Українського Музичного Інституту, молодь СУМА і Пласту. Святочну доповідь виголосить д-р Лев Чировський.

Концерт відбудеться в неділю, 12-го березня ц.р., в год. 5-ій по полудні в УН Домі, 140 Проспект аве. в Ірвінґтоні.

Українці взяли участь у стейтовій конвенції

Дітройт. — Павлина Крайдуб, Христина Зарицька, Зенко Чорній і Роман Куропась були делеґатами на стейтовій конвенції Республіканської партії, яка відбулась в Ґренд Репідс, Миш. 10-11-го лютого ц.р.

Вибрано П. Крайдуб секретарком одного з найбільших дистриктів (14) на дворічну каденцію, З. Чорнія до дистриктового комітету.

Литовець передбачає майже повну незалежність країни

Торонто. — Як інформує торонтонський щоденник „Глоб енд Мейл" з середи, 22-го лютого ц.р., сюди прибув на святкування річниці незалежности Литви, що припадала на 16-го лютого, проф. Казімірас Антанавічюс, член Литовського руху реформ а радше його правління п. н. Саюдіс. З нагоди його гостини він дав інтерв'ю канадським журналістам, в якому заявив, що гласність найсильніше виступає в усіх балтійських республіках, а сила цього руху буде видною в черговому місяці, коли припадають вибори народних депутатів.

Проф. К. Антанавічюс є одним із кандидатів, поставлених національним рухом до нового парляменту СССР. Проф. Антанавічюс сказав, що Саюдіс має надію, вибрати своїх делегатів до конгресу СССР, перевести дальшу політичну реформу в Литві, але це не значить, що вона буде рівнозначною із цілковитим зрівнянням усіх зв'язків з іншими совєтськими республіками, як це розуміють деякі західні журналісти, а також совєтські.

Але в часі коли він був у Торонто, литовська комуністична партія у Вільнюсі прогoлосила осторогу націоналістам, щоб вони оминали всяку конфронтацію, а агентство ТАСС подало, що пленум комуністичної партії в Литві закликає до єдности.

Проф. К. Антанавічюс вияснив, однак, що програма групи Саюдіс передбачає незалежність і самовистачальність Литви в рамках СССР, з правом себе репрезентувати в міжнародному культурному і спортовому житті і урядовою литовською мовою. На його думку важнішими від виборів у березні є вибори до литовської Верховної Ради. Якщо серед 351 депутатів програма групи Саюдіс знайде схвалення, це буде дійсно кроком вперед у перебудові.

Комісія відкинула кандидатуру Дж. Тавера

Вашінгтон. — Сенатська комісія збройних сил, завданням якої було перевірити номіната на пост секретаря Департаменту оборони Джана Тавера та рекомендувати або відкинути цю номінацію в четвер, 23-го лютого ц.р., порекомендувала відкинути його кандидатуру на цей пост після майже двомісячних переслухань.

Відкинення комісією цього номіната голосуванням виключно по партійній лінії затьмарило дещо великі сподівання всіх про співпрацю обидвох партій, зокрема є суворим ударом для президента Джорджа Буша, відсутнього під цю пору на похороні японського імператора Гірогіта в Токіо, як і для віцепрезидента Дена Квейла, що дуже завзято і наполегливо працював поміж сенаторами на Капітолю щоб ця номінація була позитивно полагоджена.

Не зважаючи на цю поважну перепону співробітники Білого Дому прибічують, що будуть працювати ще більше завзято над тим, щоби виробити одобрення номінації Дж. Тавера в Сенаті. Речник Білого Дому Марлин Фіцвотер заявив, що у зв'язку з цією акцією сенатської комісії це ні на одну йоту не змінило думки президента Джорджа Буша про те, що Дж. Тавер надається на цей пост всеціло тим більше, що всі закиди залишилися й досі тільки недоказаними закидами.

У СВІТІ

ГАЗЕТА „КРАСНАЯ ЗВЕЗДА", орган міністерства оборони СССР, повідомляє, що в Азербайджані все ще тривають міжнаціональні тертя, в результаті яких багато вірменських родин покидають свої будинки і шукають притулку у Вірменії. Раніше совєтські засоби масової інформації вказували, що ситуація у Вірменії і Азербайджані нормалізується і що азербайджанці, які втікали з Вірменії, повертаються з рідні місця. В опублікованій 7-го лютого інформації ТАСС говорилося, що 43,800 вірменів і 4,100 азербайджанців вирішили повернутися у свої доми. Однак стаття у „Красной Звєзде" заперечує повідомлення про те, що процес нормалізації триває.

ІЗРАЇЛЬСЬКИЙ ТАНК ОБСТРІЛЯВ норвезький патруль зі складу міжнародних миротворчих сил ООН. Інцидент стався біля підніжжя гори Гермон. Танк відкрив вогонь з території зони безпеки, встановленої Ізраїлем вздовж кордону з Ліваном. Два норвезькі старшини були поранені шрапнелею. Їх доставили у польовий шпиталь ООН у прикордонному ліванському місті Накура. Стан поранених, за словами лікарів, не викликає побоювань. Імена старшин не повідомляються. Командир групи спостерігачів ООН шведський генерал Ларс Вальгрен заявив протест армії Ізраїля.

НА ОДНОМУ ЗІ СТАДІОНІВ білоруської столиці відбувся санкціонований місцевими властями мітинг учасників неформальних об'єднань. Як повідомило пізніше совєтське пресове агентство ТАСС, на стадіоні зібралося понад 30,000 осіб, включаючи членів Білоруського народного фронту. У повідомленні ТАСС було сказано, що всім учасникам мітингу було надане право відкрито висловити свою точку зору щодо справ, зв'язаних з демократизацією політичної системи, екологією, економічним розвитком республіки і її національною культурою.

МІЖНАРОДНИЙ СКАНДАЛ навколо роману Сальмана Рушді „Диявольські вірші" продовжується. Уряд Ірану відкликав своїх амбасадорів з 12-ох країн Европейської економічної спільноти. Дипломатичний демарш Теграну був відповіддю на наступного дня після того, як уряди 12-ох країн Спільного ринку відкликали своїх амбасадорів з Теграну. Як рішення европейських країн, так і рішення Ірану зв'язані з подіями, що розгорнулися з недавньою публікацією повісті Рушді — англійського підданого, який народився в Індії. Мусулмани вважають, що роман С. Рушді ображає їх релігійні почуття. У багатьох країнах з мусулманським населенням роман був заборонений. Іран вамагає також заборонити видавати і продавати роман у всьому світі. Письменник Рушді був змушений шукати захисту у британських властей, бо духовний лідер Ірану аятолла Хомейні обіцяв багатомільйонну нагороду за його голову. Як стало відомо, в Англію відправилися найманi вбивці, готові виконати наказ Хомейні. У повідомленні з Лондону говориться, що письменники, видавці і правозахисники створили там Комітет на захист Сальмана Рішді і його видавців. Група має намір звернутися в Раду Безпеки ООН з вимогою змусити аятоллу Хомейні відкликати наказ стратити письменника Рушді.

СССР концентрує увагу на Близькому Сході

Каїр, Єгипет. — Міністер закордонних справ СССР Едвард Шеварднадзе перевів тут довгу розмову із міністром закордонних справ Ізраїля Моше Аренсом, а рівночасно того самого дня із провідником ПЛО Ярісом Арафатом. У тригодинній розмові із ізраїльським представником уряду Е. Шеварднадзе старався переконати, ізраїльський уряд щоб прихилився до ідеї міжнародної конференції під егідою Об'єднаних Націй для розв'язання проблем між Ізраїлем і палестинськими борцями за незалежність.

Однак М. Аренс дальше стоїть на становищі, що його уряд має говорити безпосередньо із арабами, за посередництвом ЗСА і СССР. Одночасно М. Аренс заявив, що Ізраїль тепер розбудовує підстави для дальшого порозуміння з СССР після двох десятків років, в яких не було дипломатичних стосунків поміж тими двома країнами.

Після цієї розмови, яка розпочинає новий етап в політичному житті Ізраїля і СССР, Е. Шеварднадзе відбув в приміщеннях совєтської амбасади в Каїрі тригодинну розмову із Я. Арафатом. Як відомо, СССР підтримує ПЛО і тому Е. Шеварднадзе уважає, що без доброї волі зі сторони уряду Ізраїля не можна буде розв'язати того довготриваючого конфлікту на Близькому Сході. Але рівночасно він уважає, що без помочі СССР не може там бути бажаного миру. Я. Арафат, який прибув до совєтської амбасади, щойно як виїхав звідтіля М. Аренс, заявив, що він не є проти ізраїльської пропозиції місцевих виборів у смузі Гази, але тільки під умовою, що спершу відтягнеться з цього відтинка свої війська.

Він теж виявив готовість зустріти представників Ізраїля в Москві. Коли його попитали журналісти чому пропонує Москву, він відповів, що палестинцям не дають візи до ЗСА, отже така зустріч не може відбутися у Вашінгтоні.

В Чехо-Словаччині засудили дисидентів

Прага. — Тут суд засудив відомого дисидента і драматурга Вацлава Гавеля на дев'ять місяців тюрми за нелегальний протест і спротив поліції.

Присуд Гавеля прийшов в наслідок того, що він 16-го січня ц.р. брав участь у демонстрації в Празі, яка була влаштована у пам'ять студента Яна Паляха, що спалив себе на знак протесту проти совєтського наїзду на Чехо-Словаччину в 1968 році.

На проголошення присуду Гавеля, який є найбільш відомим сучасним чеським драматургом, були допущені лише два журналісти, один з агентства АП і один з ТАСС. Засуджений передав репортерові Ассошієйтед Пресс записку, в якій стверджується, що не почувається винним але приймe кару, бо вона в порівнянні із самопосвятою Я. Паляха не має значення.

Чергового дня відбувся суд над сімома іншими дисидентами, яких усіх засудили на кару тюрми, як і на грошову кару, за участь у демонстраціях в річницю совєтської окупації. В часі розправи, що тривала два дні, зізнавало 12 свідків, усі, за виїмком одного, члени таємної і звичайної поліції. Поміж засудженими є також речник Хартії '77, групи оборони людських прав, якого оскаржили, та арештували за ініціятиву в демонстраціях, які „пошкодили репутації Чехо-Словаччини". Речник Хартії '77 Давид Немес був засуджений на шість місяців і на грошову кару. Один із засуджених Ота Веверка, закинув судді, що він „фабрикує" факти, а дійсно демократичний уряд не повинен боятися опозиції.

Західні держави і деякі держави Східної Европи негайно запротестували проти присудів і гостро висловлювалися в обороні Гавеля та його товаришів недолі.

В АМЕРИЦІ

ОПИТИ, ЩО ЇХ ПЕРЕВІВ журнал „Тайм" п'ять днів після того, як президент Джордж Буш виголосив в Конгресі промову на тему ним запропонованого бюджету, виказали, що в загальному американські громадяни вдоволені зі свого Президента. Про те, як він виконує свої обовязки, 59 відсотків уважають, що дуже добре, натомість тільки 24 відсотки вірять в те, що Президент зможе зменшити державний дефіцит без підвищення податків. Коли йдеться про розв'язку поважних проблем в країні, то 50 відсотків вірять в спроможність Президента їх розв'язати, а тільки 30 відсотків має надію на Конгрес.

У ГАРВАРДІ КРУЖЛЯЮТЬ ЧУТКИ про те, що на пост уступаючого декана школи державного правління ім. Кеннеді Гречема Еллісона, може кандидувати колишній професор цієї школи Майкл Дукакіс. Одначе всі ці припускання є пов'язані з деякими перепонами, а першою з них є те, що М. Дукакіс є губернатором Массачусеттс і його каденція закінчується аж 1990 року, а позиція декана відкривається вже літом ц.р., і не виглядає, щоби відповідальні чинники були згідні чекати на нього до 1990 року. Друга можливість це резигнація М. Дукакіса з посту губернатора з огляду на бюджетні клопоти того стейту і перебрання посади декана осінню ц.р.

ДЕПАРТАМЕНТ ПРАЦІ У СВОЇХ зіставленнях за січень ц.р. виказує, що індекс цін для покупців зріс на 0.6 відсотка й це являє собою найбільший зріст за останніх два роки. Експерти та аналітики твердять, що це є один з показчиків про зріст інфляції. У зв'язку з тим голова Ради валютних резерв Елен Ґрінспан назвав ці дані небезпечними і заявив, що він має в пляні запобігти дальшому зростові інфляції. Цікавим є те, що до такого скоку в індексі цін для покупців найбільше спричинилися підвищення цін на харчі та паливо. Обидва зумовлені попередніми подіями — посухою літом та устабілізуванням цін на нафтову ропу країнами ОПЕК.

З ОГЛЯДУ НА КОНТРОВЕРСІЮ, що витворилася довкруги книжки „Диявольські вірші", а зокрема після заклику-наказу аятолли Хомейні вбити автора Сальмана Рушді, великі книгарні в ЗСА постягали з полиць цей твір, побоюючись погроз чи можливих дій іранських мусулманських фанатиків. Одначе після осуду президентом Джорджем Бушом заклику аятолли та делікатною погрозою, що Іран буде покликаний до відповідальности якщо американські інтереси будуть заторкнені, то одна з найбільших книгарень в ЗСА, Б. Долтон Ко., подала до відома, що на бажання покупців та їхніх працівників вона знову продаватиме повість С. Рушді у своїх крамницях.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893

Svoboda (ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302
Svoboda (201) 434-0237 UNA (201) 451-2200

Subscription 1 year — $40.00, 6 months — $22.00, 3 months — $12.00
UNA members 1 year — $15.00. Change of address — $1.00. Make check or money order payable to "Svoboda"

Postmaster: Send address changes to:
Svoboda, 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302
Tel. (201) 434-0237, (201) 434-0807, (201) 434-3036

Second Class Postage paid at Jersey City, N.J.

Статті і дописи підписані авторами, не мусять відповідати поглядам Редакції. Редакція застерігає собі право в потребі виправляти і скорочувати надіслані матеріяли. Незамовлені матеріяли повертається тільки тоді, коли автор собі це виразно застеріг, долучивши заадресовану коверту з відповідною поштовою оплатою. — За зміст оголошень Редакція не відповідає.

Передплата на рік $40.00, на півроку — $22.00, на 3 місяці — $12.00
Для членів УНСоюзу $15.00 річно. За кожну зміну адреси — $1.00.
Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda"

P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Міжнародний шум довкола однієї книжки

Багато є творів світової літератури, які мали величезний вплив на формування духової структури даного народу. Є твори безсмертної вартости, такі, що їх автори започаткували нову добу не тільки в ділянці письменства, а й у ділянці політичної думки і змагання народу. Найближчий приклад — відгук в Україні, що його знайшла невеличка книжка „Кобзар", невеличка книжечка з вісьмома віршами, видана у Петербурзі у 1840 році. Але трудно знайти у світовій літературі книжку, яка викликала би демонстрації, збройні сутички з поліцією, з людськими жертвами, спонукала чолових державних мужів до заяв і дала б авторові величезну рекляму, але й загрозу смерти.

Сорокдворічний Сальман Рушді, народжений в Бомбаю в Індії, британський громадянин, мешканець Англії, одружений з американською письменницею Маріяною Віджджінс, абсольвент славетного університету в Кеймбриджі, Англія, (студіював історію), видав який місяць тому 547-сторінкову повість п.з. „Диявольські вірші". Ввесь мусулманський світ обурився, бо автор пише у своїй книжці про 12 жінок Магомета і подібні насмішкуваті звороти. В усіх арабських країнах заборонено продаж цієї книжки. Цікаво, що не було такої заборони в Ірані, — зате тамошній диктаторський президент аятолла Хомейні обіцяв публічно мільйон долярів тому, хто вб'є Сальмана Рушді. Така погроза голови іранської держави обернула вістря міжнародної опінії проти Ірану і його теократичного правління. Автор „Диявольських віршів" не міг мріяти про більший розголос його прізвища і книжки. Протягом одного тижня розпродано ввесь перший наклад книжки — 100,000 примірників і появився вже четвертий наклад. Але заледве, чи автор книжки врадуваний, бо він знає що не можна легковажити собі погрози фанатичного іранського володаря. Він відкликав пляновану подорож до Америки і зник — скривається, але його світлина появилася у всіх газетах світу і жити в таких умовинах — неприємно. Більш поміркований прем'єр Ірану, свідомий поганих для Ірану наслідків від погрожування смертю чужомовному письменникові, заявив, що автор „Диявольських віршів" повинен перепросити мусулманський світ і це зліквідувало би справу. Рушді насправді проголосив заяву, в якій висловлює жаль з приводу того, що спричинив такий заколот своєю книжкою і признав, що мусулманський світ справедливо обурився та що він зробив помилку. Але аятолла Хомейні цією заявою не задовольнився і повторив свою загрозу.

Спілка американських письменників, що нараховує понад 4,000 членів, звернулася листом до президента Буша, щоби той зареаґував на тероризування письменників іранським диктатором. Запитаний в цій справі журналістами президент Буш відповів правильно, що письменники повинні виминати у своїх творах теми й вислови, які ображають релігійні почування якогось народу, але свобода слова і свобода друку залишається невід'ємною частиною демократії. Усе ж, коли в Англії ця книжка має далі великий збут, деякі американські книгарні зняли з своїх полиць книжку. У Франції, Західній Німеччині і в Греції проголошено, що там цієї книжки не продаватимуть, але у скандинавських державах і в Італії книжку продають і вона розходиться, як сенсація.

Становище президента Буша правильне. Письменники повинні рахуватися з національними чи релігійними почуваннями людей і розуміти, що свобода друку не може переходити в сваволю.

За гітлерівської Німеччини палили на кострі різні твори. Але після появи „Майн Кампф" Адольфа Гітлера не було спротивів і „Майн Кампф" можна й нині знайти у книгарнях, дармащо там проголошено теорію вищости німецької раси, що Гітлер реалізував винищуванням мільйонів „унтерменшів".

Історію з книжки „Диявольські вірші" можна би розглядати „на весело", якщо не було би людських жертв. У Пакістані обурена юрба зробила таку демонстрацію, що у зударі з поліцією згинуло декілька осіб. Друковане слово може бути спасенне, але й може народити багато лиха.

Ярослав Курдидик

ВАЖЛИВІСТЬ, СИЛА І БЕЗРАДНІСТЬ ІЗРАЇЛЯ

На перший погляд, це може і видаватися дещо дивним, чому в такій невеликій державі, як Ізраїль із заледве 4.5 міл. населення відводиться стільки уваги і різнорідних політичних аналіз. Із цим нам доводиться зустрічати в радіо-телебаченні, міжнародній пресі і журналах, як і теж у всіх засобах масової інформації.

А це тому, що Ізраїль має три основні важливості, що їх не можна ані замінити, ані нічим підмінити. 1) його геополітичне положення; 2) стратегічна вагомість у розгрі між світовими надпотугами, СССР і ЗСА, 3) і він становить поміст у взаємодіях і відношеннях поміж Европою і Азією, а дехто називає Ізраїль „язичком у вазі" у в тримуванні такого балянсу.

І під цього роду аспектом світова опінія і розглядає вагомість цієї країни. Однак, в останніх трьох місяцях, заіснувала „політична пресія" на уряд Ізраїля, якого він не очікував. Натиск на Ізраїль, щоб він розпочав негайні переговори з представниками Палистинської Визвольної Організації. При чому вельми замітне, що ця пресія існує не лише з боку ЗСА й Европи, але теж із нутра Ізраїля. На основі переведеного опиту виявляється, що поверх 50 відс. населення неодмінно підтримує такий діялог.

Навіть і Шамір, який досі примінював своєрідну „ізраїльську валуєвщину", що, він, мовляв, не говорив перше тим паче не буде говорити тепер, ані в майбутньому із ПВО і, за його почином був встановлений закон, який забороняє будькому, розмовляти, посередничати, або співдіяти у злагоді сучасного палестинського повстання — „інтіфадег" — намагається тепер хоч-не-хоч змінити, цю свою настанову і тактику.

Це факт, що на початках в Ізраїлі створилися здивування і констернація, але водночас, це теж примушує уперше політичних провідників — прийняти і переставитися із доготочасної фанатичної ненависти до всього арабського світу — до глибокої застанови і непорушних реалітетів.

У нещодавному виданні „Форен Аферс Квотерлі" Денієл Йонкеловіч, якого уважають за авторитетного знавця Близького Сходу коментує: „кожний, хто цікавиться проблемою замирення на Близькому Сході, а в цьому бере участь, знає, що жиди дуже сильно зорганізовані у діяспорі, а зокрема у ЗСА, намагаються підшукати за якимись евентуальними можливостями злагоди, однак нікому не вдається відсунути набік — 40-річне недовір'я і ворожість. А, коли взагальному схоплювати і розцінювати, то ці погляди, зводяться до майже тридільної суміші: „сумнівів, надії і дійсности"...

Повище згадана проблема підтверджує саме найосновніше: що після чотирьох десятків літ, вбивства одних одними, як і теж, прийнятими здогадами, що вони готові неодмінно продовжувати далі і в майбутньому, — промовляє до обидвох сторін, що вони не мають ніякого іншого виходу, як говорити про злагоду і замирення.

Бо ось виявляється, що після 14-ох місяців, починаючи від часу депортації перших сімох запідозрілих у проводі „інтіфідег" — тепер це число дійшло до 48 — воно зустрінулося зі штурмовим міжнародним обуренням, очолюваним Америкою. Те саме відноситься теж і до висадження у повітря біля 150 домів, тільки із запідозри, що хтось із його мешканців палив ґумові покриви з колес автомобілів, помагав у побудові барикад, або підготовляв т. зв. „молотова коктейлі" (пляшки наповнені бензиною).

Закордонні звітодавці, що нині знаходяться на окупаційних територіях, наголошують, що після всіх цих пресій, виявляється, що якраз навпаки — розрухи замість маліти, збільшуються і загострюються, а число вбитих палестинців підійшло вже до 400, плюс 5-6,000 поранених, важко побитих і потурбованих, говорять самі про себе. Виявилося, що у вислідах, коли на початку ц. р. поширено „більшу вільність" у стрілянні до демонстрантів — у міжнародних колах, піднято дуже гострі протести, що, мовляв, покарання стрілянням для „відстрашування — нелегальне і незаконне".

Бо виявляється, що навіть стріляння т. зв. „Пластиковими кулями", за останніх п'ятьох місяців, було 67 вбитих і біля 2,000 поранених. Ці лікарі теж заявляють, що медична обслуга для палестинців є незадовільна й неймовірно обмежена і лікарі уважають це, як засоби політичної пресії, і колективну форму покарання. Коло і кількість дозволених Ізраїлем усіх евентуальних реформ для палестинців такі звужені, що вони аж ніяк не підходять і не вкладаються у мінімальні вимоги системи ПВО.

Міжнародні політичні речники безустанку заявляють, що Ізраїль мусить прийняти сучасні, вельми радикальні зміни, а не закописувати себе і міжнародне довкілля, тільки самими реторичними фразами. А навіть тепер вже в самому Ізраїлі засоби масової інформації зазначають і підкреслюють, що „інтефідег" повстання не можна приборкати самою тільки силою зброї.

І на закінчення варто навести голос передового коментатора Йоеля Маркуса, який у найбільше впливовому щоденнику „ГААРЕЦ" пише: „Досі немає ніякого такого засобу, щоб його не вживав Ізраїль для злагоди повстання. Але, всі ці найрізнорідніші „плянування жидівської винахідливости і розуму" — перехитрив і поспабив „інтифідег"...

І це факт, що уміжчасі неначебто дуже скріпилася і зміцніла настанова, проти якої важко застосувати будь-яку силу: воно виявляється і міцніє у палестинців: — А це „легковаження життя і погорда до смерти"...

ПРО ЦЕ І ТЕ

Про вічно актуальну проблему

Напевно читачі відразу знатимуть яка це „вічно актуальна" проблема в нашій спільноті, а ще більше в цьому році, коли поставлено на українську мову такий сильний наголос в Україні. Не менше вона стала предметом уваги на усіх місцях поселення українців, бож Світовий Конгрес Вільних Українців висунув плекання мови, як клич для усіх українців.

Коли тепер переглядаємо українську підсовєтську пресу, здається, немає одного числа де б не було порушено справи занедбання, а радше виключення української мови, як панівної в Україні. Читаємо і радіємо, що прийшло там прозріння і... чекаємо його наслідків.

А тим часом, тут на вільній землі, не можемо завважити ніякої драстичної зміни, коли йдеться про вживання української мови, як у батьківщині. Клич — кличем, а наші молодші покоління в Америці далі в більшості уживають, як розговірну мову, англійську і вона для них стає таки „першою".

І тут при кожній нагоді відбуваються пожвавлені і палкі дискусії, як цьому запобігти, зокрема, коли маємо до діла зі щораз частішими мішаними подружжями. (Якщо читачі думають, що я песимістка, раджу декілька днів слідкувати уважно за... некрологами у „Свободі", а тоді вони побачать, на підставі імен родини померлих, скільки вже поміж ними неукраїнців.)

Ця наша вічно актуальна проблема має, однак, ще іншу сторону медалі. Нам попав саме в руки бюлетень одного із найповажніших професійних українських товариств, який тепер друкується двома мовами. І там в англійському тексті знайшли ми цікавий лист голови одного відділу. Пише він також, між іншим, про мову, але саме з цього — „іншого кінця". Він жаліється, що українці виключають його із свого середовища, із розмов та дискусій тим, що всі засідання чи товариські розмови відбуваються по-українськи — мовою, якої він не знає. „По крові" — пише він — „я почуваюся 100-відсотковим українцем. Я гордий, що я українець і я хочу, щоб мої діти знали, що вони українці. Я хочу бути в якнайтісніших зв'язках з українцями. Тому я вирішив витримати цю ситуацію, де мене українці відкидають тому, що я не говорю по-українськи. Але гірше, я допровадив до того, що мої діти терплять те саме. Я змусив їх зрезигнувати з вільних субіт і післав їх до „Рідної Школи".

Далі цей, по крові, українець розповідає, як діти були змушені деклямувати по-українськи вірші і співати пісні, але їм ніхто не пояснив, що ці слова значать, та ніхто не вчив української граматики.

— „Діти ненавидять школу. Вони ненавидять мене. Моя жінка також мене за те ненавидить"...

Читачам цього фейлетону може насунутися питання, чому автор цього листа сам не навчився української розговірної мови, щоб вона панувала в його родині? Цього причини, ми, однак, не знаємо. Знаємо лише його теперішні почування і його глибокий слушний, чи неслушний жаль до своїх українських професійних товаришів, до свого товариства і до української спільноти, що тримає його родину поза рамками свого життя, хоча він силоміць хоче туди дістатися.

Як цьому зарадити? Як затримати при українській громаді людину таку, як він і його родину? Та ж він, як пише, почувається в душі українцем, хоча рідної мови не знає. А тут можна навести вже багато прикладів, де існують чисто українські родини, в яких добровільно уживається лише англійську мову, чи іншу мову країни, в якій вони живуть, і ці родини, власне кажучи, хотіли б „виписатися" взагалі з нашої спільноти.

Ось вам і віз — і перевіз. Здається, що у питанні мови не легко найти для всіх однакову розв'язку, не зважаючи на всі гарні кличі. Здається, на прикладі останніх подій в Україні, що треба дуже сильного натиску і заборони, щоб прийшла стихія відродження і повороту до рідної мови.

А коли все побудоване на добровільній базі, як тут, — легше йти по лінії найменшого опору.

О-КА

Омелян Твардовський

ПРОБУДЖУЄТЬСЯ МОВЧАЗНА БІЛЬШІСТЬ НАСЕЛЕННЯ УКРАЇНИ

II.

Наше колишнє начальство гнівно не раз і не два промовляло: „Та ваші ж спортсмени — вкрай обмежені люди!" І коли, чи не осатанівши від подібних нарікань, їхньої несправедливості, я спробував апелювати: „Це ж не спортсмени, а люди, які примусово культивують мову несповна розуму!", то мав собі чималий клопіт доводити „номеклятурникам", що це не цілеспрямована „політична вихватка", а всього лише жест розпачу.

У дальшому ході розмови Казимиров робив натиск на питання; остаточно, яка думка Щербачова щодо одно-чи двомовності в телевізійних передачах в Україні? Щербачов викручувався. Мовляв, „усі передачі мають іти тільки українською мовою, але якщо співрозмовники не володіють українською мовою досконало, або є гості з інших „республік", то в такому випадку замість „двомовним вінегретом" (тобто мішати українську мову з російською, — О. Т.), треба проводити інтерв'ю чи передачу в російській мові.

На запит Казимирова, хто ж у цьому винен, що ряд наших спортових зірок не володіє досконало українською мовою, Щербачов відповів, упевнений, що не герої наших передач, а передусім школа, недосконала система виховання та народної освіти.

Після публікації цієї розмови в „Спортивній Газеті" в ч. 43 з 1-го грудня 1988 року появилася обмежена збірка листів з великої кількости, що наспівали до редакції цієї газети.

Ось, як зареаґували на цю розмову автори листів:

І. Пархоменко з Кривого Рогу: В. Щербачов, мабуть, не зі своєї ж волі веде передачі російською мовою, а за вказівкою „зверху!" За тією ж, мабуть, вказівкою, через яку в Кривому Розі не знайдеш жодної української вивіски...

Г. Ковтун, науковий співробітник з Києва: „Згоден, що багато футболістів активно не розмовляють українською мовою, хоча й російська в декого з них не завжди подібна на мову О. Пушкіна. То поясніть мені, шановний товаришу Щербачов, як і де вони її навчаться, коли, зокрема, ви їм не допоможете? Не підуть же дорослі люди знову до школи, яка у зв'язку з „небезпечним максималізмом" (вислів ваш) прищепить їм любов до рідного слова? Хіба ваша українська не була б виявом поваги до україномовної більшості республіки, до рідної землі?

С. Мельничук, Коростишів, Житомирська область: „Вважаю, що на українському телебаченні і радіо інтерв'ю російською та будь-якою іншою мовою має вестися в синхронному перекладі на українську. Такі вирішення питання і данина поваги до рідної мови корінного населення республіки — добрий засіб підняти мовну культуру передач позбувшись 'мовного вінегрету'..."

Сергій Степанишин, тренер — викладач Дитячої Юнацької Спортової Школи, Віталій Степанишин, інженер тресту Укргідроспецбуд Рівне: „Ми давні й палкі аматори футболу і передплатники „Спортивної Газети" від 1970 року. Піднята тема саме на часі. При всій повазі до особи футбольного коментатора повністю підтримуємо звинувачувальне запитання Соколова: Чому так зневажливо ставитесь до мови народу, від імені якого тримаєте в руках мікрофон? Не запитання ж винесене у заголовку інтерв'ю, відповідаємо так: в мовній ситуації, що склалася в республіці, нехай вже буде 'вінігрет', ніж повна відсутність рідної мови в етері. Нас неприємне вразило, Валентине, що ви фактично ухилилися від відповіді на запитання В. Соколова. А саме інтерв'ю ще більше дивує: запитання вам були поставлені в дусі перебудови, а відповіді ви давали, як у часи застою... Ви правильно говорите, що 'великі зусилля потрібні для відновлення пам'яті'. Але ж вони складаються із зусиль окремих людей. Якщо від сьогоднішнього дня кожен з нас повернеться до української мови обличчям, то вже завтра справа істотно зміниться на краще. Говоріть і ви, Валентине, українською повсюдно й прилюдно, не озираючись навколо, і побачите, що „грузнути в болоті" вам не доведеться. З цією дружньою порадою звертаємось і до ваших колег, що ведуть спортові передачі на українському телебаченні. Не переконали нас і наведені вами приклади з Олегом Блохіним та Володимиром Лютим. Якої ж травми зазнав Олег, прочитавши текст українською мовою? Понад три десятки років прожити в серці України і не опанувати її мови? А Володимиру, який відцурався мови батьків, просто ганьба! А ви це видаєте за 'козирні' аргументи! Валентине, ви так ревно вболіваєте, щоб, боронь Боже, російські гості телебачення не зазнали 'мовного тиску', що при цьому забуваєте про тиск на десятки мільйонів українців, який ви й ваші колеги чините, силоміць впроваджуючи в етер росій-

(Закінчення на стор. 3)

З ЛИСТІВ ДО РЕДАКЦІЇ

ДАНІ СЛІД ПЕРЕВІРИТИ

В числі з 14-го січня ц. р. „Свобода" вмістила статейку д-ра Юліяна Мовчана з деякими особистими інформаціями про мою особу. Я доцінюю добрі інтенції д-ра Мовчана підкреслити вальори, якими я втішаюсь у його опінії, але, на жаль, у цій статтейці стільки застарілих неточних, а то й невірних інформацій про мене, що мені стало ніяково прочитавши її. Такі інформації заторкненій особі годі „спростовувати" і це ставить її у неприємне становище. Пишу ці рядки, щоб звернути увагу дописувачів і редакцій, що коли публікується у пресі особисті дані про особу, про яку не існують перевірені й автентичні інформації, то годиться перед публікацією скомунікуватись із тою особою.

Микола Бараболяк

Ріверсайд, Ілл.

Н. О.

ПРО РОЗСТРІЛИ В СССР

На сторінках закордонної преси часто виникають дискусії з приводу смертної кари в Совєтському Союзі. Одні вважають, що до „вишки" в СССР засуджують близько тисячі людей на рік, інші запевняють, що не набереться й сотні. Питання справді складне, бо статистичних даних про це там не публікують, на відміну від першого десятиліття совєтської влади, коли не соромилися оголошувати про масові розстріли „заговорщиків", „диверсантів". Згодом ленінську гласність заступила законспірована „вища міра покарання" для „ворогів народу" й позбавлення волі на 10,15,25 років „без права листування".

Совєтський математик Валерій Сендєров, щоб внести деяку ясність в це питання, опублікував в газеті „Русская Мисль" статтю „Смертна кара в Совєтському Союзі", де аналізує побачене й почуте ним під час ув'язнення в 1981-1987 роках.

„Матеріял для визначення числа людей, засуджених до страти, може дати кожен, хто пройшов через пересильні тюрми. В „боксах" кримінальні часто пишуть на стіні своє ім'я, статтю, строк. Написи належить стирати і адміністрація, не зважаючи на свої лінощі, виконує це кожних два-три місяці. В кожному „відстойнику" я знайомився з десятками смертників", — розповідає Сендєров.

Нагадаємо читачам, що всі, хто пройшов совєтські тюрми, „боксами" й „відстойниками" називають спеціяльні камери для попереднього розміщення етапованих в'язнів, доки розберуться кого куди належить помістити чи відправити далі по етапу.

У відстойниках є написи в'язнів різних категорій, але найчастіше їх лишають ті, що засуджені до страти, бо це єдиний спосіб „послати" комусь вістку про себе. Востаннє Сендєров бачив їх на весні 1987 року, коли його етапували до Москви.

„Написи були такі ж самі: 'Чекаю на вишку'. Тільки свіжі дати й нові прізвища. Та й чи могла пом'якшитись практика розстрілів за Ґорбачова? Адже нове керівництво більш прагматичне й мобільне, ніж „застійне". А мобільно — це коли в різні боки відповідно до вигоди й розрахунку".

В таборах зустрічалися й аґенти Сі-Ай-Ей з досить серйозними, як виглядало, звинуваченнями. Не так давно, в період різкого погіршення відносин між СССР і ЗСА, в центральних газетах майнуло коротке повідомлення про розстріл одного з московських науковців, який повністю визнав себе винним і клопотався про помилування. Клопотання відхилено, вирок здійснено. Маленька суха замітка писалася зі смаком і це дуже відчувалося при читанні. „Шпигунські страсті" совєтські газети полюбляють, але ця справа пройшла темно і глухо. Життя людини демонстративно принесли в жертву політичній коньюнктурі проте в серйозність цієї справи повірити важко. Під час кожного етапу в різних тюрмах автор чув багато страшних оповідань, серед яких також про розстріли неповнолітніх на підставі „спецуказів" за багаторазове зґвалтування з убивствами, за канібалізм. В ці жахливі історії людському розумові важко повірити. А одного разу йому довелося кілька днів прожити серед смертників, коли змученого тяжким етапом його вночі привезли до в'ятської тюрми.

„Розбудили мене стуком у кормушку, принесли сніданок. Ніяких тобі „підйомів", хороша система після суворих лефортовських порядків. Посьорбавши гарячої баланди, оглянувся довкола: ну й камера! Довжина чотири кроки. Тут не походиш, але поворушитись можна. Правда стеля заважає, не дає випростатись на повний зріст. Замість вікна — діра метрової довжини й така вузенька, що жадному йогові тут не пролізти, але вона все одно загороджена кількома рядами залізних ґратів. Порахувати було важко, світло ледве пробивалося згори (камера була в підвалі), та згодом я все ж порахував — їх було п'ять. Мої дослідження перервали голоси з протилежних камер: „36-та, 36-та! Ти хто? Яка стаття?"

„Семидесята". Замовкли здивовані й розгублені. „А що це таке?" „Аґітація і пропаґанда". „А за це вишку?" „Ні, в табір їду". Ще трохи помовчали, потім — невеселий сміх: „Ну зрозуміло, чому тебе до нас. Аґітуй скільки хочеш, звідси не вийде, тут цвинтар". Так я оселився на кладовищі. Могил було понад 50. Сиділи всі місцеві. Через два місяці, іноді пізніше, посидільці „йшли" (так тут прийнято казати). Нічого собі цифра виходить в одному лише місті Вятка. Я багато довідався про моїх сусідів, читав їхні вироки. Суворих порядків тут не було. Ми спілкувалися й передавали папери з камери в камеру. Для чого з таким контингентом режим?"

В. Сендєров розповідає, що окрім убивць в деяких камерах сиділи „цеховики", тобто великі ділки, а де великі діла, там і великі кражі, за які належить „вишка". В такий спосіб захищали соціялістичну економіку. В одній з камер сидів юрист, але про нього нічого не довідався, бо той виявився мовчазним. Більшість з них просили допомогти їм написати скарги, тому Сендєров мав змогу детально їх „допитувати" про мотиви вбивства і всі вони відверто розповідали, адже будь-яка деталь несподівано могла виявитись пом'якшуючою, а погіршити їх долю уже ніщо не могло.

„Грань між життям і смертю була в цьому світі стерта. Людське життя для них не мало ніякої ціни, як і для їхніх суддів. В кожному вироці були невідповідності, які в нормальній державі можна було б легко оскаржити. Схоже що наші судді з такою ж тупою байдужістю штампували смертні вироки, що й табірні строки чи просто штрафи. Якщо свідчення не сходились, то судді беззастережно вірили більш важким, але й „сприяння розкриттю істини" не рятувало від розстрілу.

Колись приреченого на страту годували добрим обідом, на його замовлення приносили навіть вино. А що як хтось із моїх теперішніх сусідів скаже: „Я маю останнє бажання"? Ото сміху було б у наглядачів. І вже зовсім неможливо уявити в цьому підвалі сповідь. Залишав Вятку з важким почуттям. Ще в одну глибоку прірву нашого життя довелося мені заглянути. Яка гласність зміряє цю глибину, висвітить її дно? Чи можна ще ці прірви засипати?" — гірко запитує Сендєров.

З найвищої партійної трибуни тепер так багато говорять про жертви сталінських репресій, а ХХ-го й ХХІІ-го з'їздів ніби й не було.

Пробуджується...

(Закінчення зі стор. 2)

ську мову. Тут уже не до турбот про 'творчу стилістику', коли питання стоїть руба: бути чи не бути нашій культурі?.. Від кого візьметься оте 'належне знання', коли ви та іже з вами ні на п'ядь не хочете зійти зі своїх консервативних позизій?.. І останнє, стосовно вашої турботи відвернути 'суржиком' від телеекранів нас, прихильників спорту. Далебі, не грайте невластиву ролю, не хитруйте. Краще вболівайте, як патріот, за справу. Хай уже буде на телебаченні діялог типу 'Штепсель-Тарапунька' ".

В. Завізіон, студент, Кишинів: „Нехай буде 'мовний вінегрет', але розмовляти на українському телебаченні треба по-українськи. Будемо слухати. Може, швидше порозумнішаємо і дітям своїм загадаємо вчити рідну мову. Може, прийдемо до того, що саме вона — престижна.

Л. Василенко, вчителька, село Гаї Верхні, Дрогобицький район: „Дуже боляче, що республіканське телебачення в особі спортового коментатора В. Щербачова сумнівається в доцільності використання української мови в спортових програмах. А мусить бути якраз навпаки — телебачення, радіо і преса повинні стати пропаґандистами і організаторами розвитку, поширення і вжитку української мови в усіх сферах суспільного життя, включаючи спорт".

Я. В. Хом'як, доктор технічних наук, професор з Києва, — на закінчення свого листа, писав: „кожен хто приїхав до нас жити і працювати й знає російську, витратить зовсім небагато часу, щоб розуміти українську. Якщо, звичайно, є бажання. А бажання свідчить про його повагу до корінного населення та культури республіки..."

І. В. Розпутенко, кандидат економічних наук, Київ: відразу скажу: „Ні, 'венегрет' не потрібен? Нам потрібен мовний суверенітет! Я не знаю, наскільки чиста мова у О. Заварова, коли він спілкується зі своїми колегами на футбольному полі. Але вже те, що повпред українського футболу вивчає італійську мову (він грає в Італії) і досить швидко її опановує, заслуговує на повагу. Невже міністерство народної освіти Італії доклало тут певних зусиль? Згоден зі В. Щербачовим, що Міністерство народної освіти України готує доморощених „манкуртів" при активній допомозі батьків та всілякому заохоченні відомих і невідомих органів. Та все ж, щоб почати розв'язання даної проблеми необхідно конституційно затвердити українську мову державною мовою УССР... Усвідомити, що журналісти, теле радіокоментатори представляють в засобах масової інформації не особисто себе, а державні організації, установи УССР, які, в свою чергу, репрезентують інтереси українського народу. („Спортивна Газета", 24-го листопада 1988 р).

На закінчення нашого огляду, стану „холодної війни" за рідну мову в Україні, передруковуємо статтю київського публіциста, Василя Шкляра, що її помістила київська „Спортивна Газета" 19-го листопада 1988 року. Вона настільки промовиста, що не потребує жадних коментарів. Для українців у вільному світі вона цікава і тим, що її написав не дисидент, а професійний публіцист.

„Вперед" і „Назад"?

Колись у наше село повернувся з Казахстану хлопчик Петько, якого ми не бачили років зо два, бо його мама в цей час підіймала цілину і тим часом, як у нас кажуть, привчала дитину до культури. Та от, коли першого вересня діти сіли в шкільні лавки, цей 'культурний' Петько залишився в дома пасти гусей, хоча мав піти до другої кляси. 'Чому ти не в школі?' — спитала у нього здивовані сусіди. Та... — похнюпився хлопчик. — По-українськи забил, а по-руськи не научілся.

„Цього сірого Петька я згадав, коли в одній із спортових передач Валентин Щербачов, звертаючись до Євгена Аржанова, 'невимушено' перейшов на російську мову. Так, йдеться саме про того Євгена Аржанова, котрий у минулому сам був спортовим коментатором республіканського телебачення і вів передачі українською. Вів їх, до речі, блискуче, набагато краще за деяких тележурналістів, бо, крім того, що добре володів мовою, Євген Аржанов ще й тримався на високому фаховому рівні, адже сам у минулому був відомим спортсменом. І ось тобі маєш — це інтерв'ю. Мій товариш не витримав, тут же подзвонив на студію (слава Богу, нині це просто) і звернувся з отим наболілим 'чому', яке прозвучало і в листі киянина В. Соколова до того ж таки В. Щербачова. Чоловічий голос чемно відповів по телефоні, що наші заслужені спортсмени часто по кілька років працюють за кордоном і їм не так легко переходити на українську мову. Зокрема, Євген Аржанов, мовляв, нещодавно повернувся з Африки. Ну, що тут скажеш? Якби йшлося про малого Петька, то напрошується 'Не ходите, детки, в Африку' ... але ж мова про авторитетну, освічену людину, яка, я певен, ще й нині може прислужитися рідній культурі, бо не віриться, що чоловік такого інтелекту, потрапивши до Африки, 'по українськи забил, а по африкански не научілся'.

Не буду гадати, чия вина в даному 'мовному вінегреті', але якщо пригадати, як в українських телепередачах Валентин Щербачов 'невимушено' переходив на російську (наприклад, із співаком Миколою Гнатюком), якщо згадати коментатора С. Лифаря, котрий на очах мільйонів українських шанувальників футболу звернувся до їхнього кумира Івана Яремчука російською (про це вже йшлося на сторінках газети „Літературна Україна"), то мимоволі напрошується висновок про тенденційність деяких наших спортових (та й не тільки спортових) коментаторів. Утім, В. Щербачов має тут 'залізний' аргумент: переважна більшість наших зірок спорту, чого там приховувати, — каже він 'достатньою мірою не володіє мистецтвом усної української мови'. Даруйте, а хіба переважна більшість їх володіє мистецтвом усної російської мови? Чого там приховувати, скажемо вслід за Щербачовим, ні, не володіє. І знову ж таки наголосимо, що то не їхня вина, бо людина, котра не виховувалася в російському середовищі, не може оволодіти мистецтвом усної російської мови. Це аксіома. Пригадую, як приголомшило нас, студентів, щире зізнання викладачки російської мови університету(!), росіянки, котра сказала перед тим, як читати лекції: 'Извините, но моя устная речь далеко не безупречна, потому что я уже несколько лет живу в Киеве'. А спробуйте ви сьогодні закинути київському обивателеві, що його російська не бездоганна, — наживете ворога. Я навіть не маю на увазі тих, хто вочевидь калічить 'велик и могуч', кажу про людей, які на думку Щербачова, не „зашорені" бідність словникового запасу російської мови. Але ж, людоньки добрі, мова — це не тільки лексичний запас, це й фонетична та синтаксична гармонія, якої нині бракує і мені, і Щербачові, і багатьом спортсменам та академікам, тележурналістам та державним діячам. Сьогодні російські письменники у Москві (не в Києві) б'ють на сполох, потерпаючи за нівеляцію російської мови, її збідненість і забюрократизованість, а ми тут просторікуємо про мистецтво нашого мовлення. Звідки ж воно візьметься? Із сталінсько-брежнєвського диктату? Однак В. Щербачов з гіркотою згадує часи „мовного диктату" Петра Ю. Шелеста, коли Олегові Блохіну довелося в інтерв'ю досить жваво розмовляти українською з відредагованого аркуша. А що ж у цьому поганого? Син відомої української спортсменки Катерини З. Адаменко дав інтерв'ю українською мовою та ще й досить жваво. З відредагованого аркуша? Так з відредагованих аркушів виступають більшість учасників телепередач (особливо в ті часи), в тому числі й наші спортові оглядачі, щоправда, виступають, на жаль, не завжди досить жваво. Так, що даремно ви, товаришу Щербачов, вважаєте, що нібито зробили тоді погану послугу молодому футболістові. Навпаки, якби наших спортсменів не привчали, починаючи ще з інтернатів, до одномовності, а виховували в них любов до рідної мови, то я певен, нині, потрапивши в зарубіжні клюби, вони не хвалилися б, що вже вивчили 'по-їхньому' і 'назад', а за порівняно короткий термін змогли б розмовляти европейськими мовами. І чого доброго ще й інтерв'ю давали б, хай навіть з відредагованого аркуша... За логікою В. Щербачова всі передачі мають вестися російською мовою, бо якщо більшість зірок не знають української, то де ж набрати чимало людей з належним знанням?... Ось так. Виходячи з цих міркувань, В. Щербачов заявляє, що за рік-два стан справ тут докорінно не зміниться. Та не за рік-два. А не зміниться ніколи, якщо ми з 'етичних' міркувань боятимемося звернутися до Андрія Баля чи Івана Яремчука їхньою рідною мовою, яку вони добре знають. І якщо угорець Василь Рац уміє дати інтерв'ю українською (звичайно журналістові, який у цьому зацікавлений), то чому Лютий має ображатися, що до нього звертаються українською? Не знає мови, зате хоч розуміє — і то добре... Колись у одному з полтавських музеїв доволі грамотна жінка вела екскурсію українською мовою і вжила русизм. Хтось із слухачів, мабуть, не зовсім тактовно виправив її. 'Ах, так? — спаленіла вона — Тогда я вообще перейду на русский'. І так зробила. А ось інший переклад. В університеті викладач став читати лекцію з математики українською мовою, і хтось із 'розумників' вигукнув: 'А нельзя ли читать лекцию на языке более авторитетном в научном мире?' — 'Почему нельзя', — сказав викладач. — Можно. І перейшов на англійську".

Не варто коментувати ці приклади, вдаючись до паралелей та аналогій з нашим республіканським телебаченням, аби ще раз не наголошувати на нашому невігластві. Висновок один: нам ще вчитися та й учитися — і культурі спілкування, і рідної мови, бо правду сказав В. Щербачов: 'Занадто довго у нас практикувалося 'манкуртівське' ставлення до рідної мови'... Давайте ж учитися разом, давайте виправляти одне одного, підказувати, жахаючись не помилок, а ледарства душі. Адже великі зусилля потрібні, каже В. Щербачов, для відновлення мовної пам'яті. Що й казати, уміємо говорити в дусі часу. А хто ж докладе цих зусиль? Є тут над чим замислитися і керівникам Українського держтелерадіо. Покищо з дозволу нині демократичної 'Спортивної Газети' я хочу їм переадресувати тільки одне запитання шестирічної дівчинки: „Тату, а чому тьотя перед казочкою розмовляє по-нашому, а всі звірі у мультику по-російському? Хіба вони росіяни?

ДОПОВНЕННЯ

У статті Романа Барановського п. н. „Фальшиві амбіції дають погані наслідки" („Свобода" з 9-го лютого ц.р.) у третій колонці у 23-му рядку після слова „головно" слід додати: у Вашінґтоні, Гарвардського Проєкту, оборони доброго українського..." — Ред.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС

НЕДІЛЯ, 5-го БЕРЕЗНЯ 1989 р.

Сиракюзи, Н. Й. Звичайні річні загальні збори Т-ва „Українська Січ 39-ий Відд., о год. 2-ій по пол в малій залі УНДому. На порядку: відкриття і схвалення порядку нарад, відчитання протоколу та його прийняття, звіти Украви і К. Комісії, дискусія над звітами і їх прийняття, вибір нової Управи і К. Комісії на біжучий рік, внески та запити і організаційні справи. Якщо на подану годину не явиться число членів вказане статутом, Загальні збори відбудуться з півгодинним спізненням без огляду на скількість присутніх членів. Проситься взяти численну участь у Зборах. — Управа.

Величнo відзначили Січневі роковини в Ню Гейвені

Вінок до пам'ятника американським воїнам несе О. Марків у товаристві О. Юречко та Х. Гузик.

Ню Гейвен (М.С.). — Відзначення Січневих роковин започатковано підписанням проклямації посадником міста Біяджіо ДіЛіто в четвер, 12-го січня, в присутності 12-членної делегації, очоленої головою відділу УККА д-ром Михайлом Снігуровичем. Згодом, 17-го січня, подібну проклямацію підписав губернатор стейту Коннектикат Віліям О. Ніл в Капітолі у Гартфорді у присутності представників усіх Відділів УККА стейту Коннектикат та вручив її голові стейтових Відділів УККА д-рові М. Снігуровичеві.

В суботу, 21-го січня, відбувся традиційний святочний бенкет, а опісля баль, в якому взяли участь визначні особистості українського і американського політичного життя. Бенкет відкрив, після відспівання національних гимнів, д-р М. Снігурович. Ведучою була мґр Лідія Хома. Привіти виголосили: посадник Ню Гейвену Б. ДіЛіто, комішенер Орест Дубно, що репрезентував губернатора О. Ніла, предсатвник литовської громади Йоузас Кармуза. Промову виголосив конґресмен Брус Моррісон. Головним промовцем був секретар централі УККА і голова УККА, Відділ Ню Йорк, Редактор Ігор Длябога. Після бенкету відбувся баль при звуках оркестри „Калина" під управою І. Матіяша.

В неділю, 22-го січням після Божественних Літургій в церквах обох українських віровизнань, відбулася на центральному Ґріні в Гейвені мирна маніфестація в обороні прав України на суверенну соборну українську державну, під час якої зложено вінок в пошану героям, які впали за волю України. Маніфестацію відкрив після відспівання національних гимнів і молитви, яку провів о. Роман Ґолемба, д-р М. Снігурович. Головну промову виголосив посадник міста Б. ДіЛіто. Вінок під пам'ятником американським воїнам зложив пластун Омелян Марків у товаристві сумівок Христі Гузик і Олі Юречко. В маніфестації взяли організовану участь з прапорами українські комбатанти, відділи Пласту, і СУМ та численне українське громадянство. Маніфестацію фільмувала телевізійна станція, русло 3, та передала її у вечірніх вістях. 22-го січня повівав із високої щогли на Ґріні український прапор поруч американського і стейтового. Про Січневі святкування писала місцева американська преса та передавало радіо.

22-ге Січня в Делавері

У четвер, 19-го січня ц. р., численна делегація українців Делаверу мала святочну зустріч з новоінавгурованими членами стейтового уряду.

Губернатор Михайло Кастел проголосив день 22-ге січня Днем Української Державности для врочистого відзначення тої історичної події. І в проклямації, і в промові з тої нагоди містогубернатора Дейла Е'Вулфа було відмічено героїзм українського народу в першій лінії боротьби не лише за свою незалежність, але також загальною людські права.

Пошанування людських прав з першим тоді на світі забезпеченням прав національних меншин в українській державі науково пояснив також у своїй дповіді про історичний процес від Першого до Четвертого Універсалів проф. Тарас Гунчак, в неділю, 22-го січня 1989 року, на святі державности в гарній залі школи музики у Вілмінґтоні.

Привіт від молоді талановитого Василя Шеремети, студента медицини в Джефферсон університеті, містив також гарно опрацьовану історію Визвольних Змагань. Мистецьке оформлення свята виконав наш талановитий диригент Сергій Ковальчук співами милозвучного хору „Дніпро" стрижнем якого являється хор вільмінґтонської української православної церкви свв. Петра і Павла. Речником нашої делегації був і проводив вміло святом Марко Мурований. Знаменний привіт після проклямації виголосив повітовий староста Деніс Ґрінгавз, а вступна й вичерпна промова про майбутність змагань українців та завершення їх свободою делеварського конгресмана Томи Р. Карпера була гаряче оплескувана численною публікою з участю і неукраїнців.

Високомистецькою точкою програми був музичний інтерлюд чельо сольо та з фортепяновим супроводом Леслі Мар, директора Вілмінґтонського музичного фестивалю, молодого Павла Мара. Національним славне закінчення це гарне свято.

Організацією свята займався місцевий Відділ УККА.

Віщий

ЯК ПОВІДОМЛЯЄ ЗАХІДНЬОНІМЕЦЬКА газета „Більд ам Зонтанг", покликаючись на урядові джерела, Совєтський Союз уже давно приступив до модернізації арсеналу тактичних ракет з нуклеарними боєголовками, розміщених у Східній Европі. Застарілі ракети „Фроґ" (термінологія НАТО) з радіюсом дії 55 миль замінюються, наприклад, на більш удосконалені „СС-21", що перевищують 75 миль. У 1981 році у Східній Европі було розміщено всього 12 таких ракет, нині їх понад 180. За даними НАТО, Варшавський бльок має 1,350 тактичних ядерних ракет. У НАТО таких ракет всього 88. Мова йде про явно застарілий модель „Ланс", заміни якої на більш сучасні ракети добивається американський Уряд. Наміри ЗСА, однак, зустріли опір західньоевропейських союзників.

ЦИФРИ ДЕПАРТАМЕНТУ ТОРГІВЛІ вказують на те, що Південна Африка імпортувала зі ЗСА найбільшу кількість товарів в 1988 році. Коли порівняти з 1987 роком, то зріст був на 37 відсотків. Коли перевести це на грошову вартість, то виявляється, що імпортовані речі з Америки представляли вартість в минулому році на суму 1.6 біл. дол. Експерти торговельного діла твердять, що такий зріст імпортованих виробів та запотребування на них — це страх перед новими санкціями. Найбільше запотребування було на компютори, трактори та різного рода літаки.

УКРАЇНСЬКА СВІТЛИЧКА ДОПОМАГАЄ БАТЬКАМ ВИХОВУВАТИ ДИТИНУ.

З МОСКВИ В ІНДІЮ ПРИБУЛА перша група совєтських шанувальників Крішни, якій було дозволено здійснити паломництво в Індію. Виступаючи на пресовій конференції, представник совєтських крішнаїтів, московська вчителька Ольга Кисельова, сказала, що лише завдяки гласності совєтське відділення міжнародної організації шанувальників Крішни було офіційно зареєстровано у травні минулого року і крішнаїтам, яких протягом 18 років переслідували в СССР, було дозволено діяти відкрито. Члени руху „Гаре Крішна", до якого в Совєтському Союзі належать письменники, художники, викладачі, інженери, наукові працівники, визнають бога Крішну як одного з десяти втілень верховного індуського триєдиного божества Вішну. Група з 49 бритоголових мужчин і 10 жінок проведе в Індії три тижні.

ANNUAL STATEMENT OF UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, INC. 1988

ASSETS:

Bonds	$48,109,009
Common stocks	985,302
Mortgage loans on real estate	5,096,672
Certificate loans and liens	641,582
Cash on hand and on deposit	589,692
Short term investments	369,348
Loan to UNURC	5,320,000
Loan to UNA D. Halychyn Housing Corp.	104,551
Electronic data processing equipment	86,224
Life insurance premiums uncollected	145,453
Accident & health premiums due	4,048
Investment income due & accured	1,169,622
Reinsurence ceded recoverable	2,278
TOTAL ASSETS	**$62,623,784**

LIABILITIES, SPECIAL RESERVES AND UNASSIGNED FUNDS

Aggregate reserve for life certificates and contracts	$33,523,318
Aggregate reserve for accident and health certificates	16,487
Orphan's fund liability	183,900
Supplementary contracts without life contingencies	6,411
Certificates and contract claims:	
Life	389,713
Accidental and health	—
Provisions for refunds payable in following calendar year estimated amounts:	
Apportioned for payment to December 31, 1989	1,020,000
Premiums and annuity considerations received in advance	575,284
Commissions to fieldworkers due or accrued	109,784
General expenses due or accrued	355,682
Taxes, licenses and fees due or accrued	12,975
Net adjustment in assets & liabilities due to foreign exchange	1,478,585
Unearned investment income	.833
Amount withheld or retained by Society as agent or trustee	8,851
Liability for benefits for employees and fieldworkers if not included above	4,046
Printing plant expenses due and unpaid	16,698
Mandatory securities valuations reserve	284,209
Unexpired subscriptions to Official Publication	79,483
Deficit net worth of subsidiary	2,652,821
TOTAL liabilities	$40,719,084
Unassigned fund	21,904,699
TOTAL	**$62,623,784**

GENERAL EXPENSES

INSURANCE

	Life	Accident & Health	Investment	Fraternal	Total
Salaries and wages	425,568	31,758	127,035	50,815	635,177
Insured benefit plans for employees	238,743				238,743
Professional fees	43,500				43,500
Legal fees and expenses	2,460				2,460
Medical examination fees	7,430				7,430
Fees of public accountants and consulting actuaries	90,340				90,340
Traveling expenses	23,383		2,125	17,005	42,514
Advertising	24,123			24,123	48,246
Postage, express, telegraph and telephone	25,507		10,203	15,304	51,015
Printing and stationery	17,575			17,575	35,151
Cost or depreciation of furniture and equipment	24,536				24,536
Rental of equipment	3,569				3,569
Lodge supplies	—				—
Books and periidicals	4,941				4,941
Bureau and association dues	4,066				4,066
Insurance, except on real estate	28,283				28,283
Collection and bank service charges	10,986				10,986
Sundry general expenses	116,741				116,741
Refund of sundry expenses	—				—
Field conferences other than local meeting				18,104	18,104
Official Publication				423,296	423,296
Expenses of Supreme Lodge Meetings	14,513			14,513	29,026
Youth Sports Activities				4,526	4,526
Donations, Scholarships, Etc.				370,874	370,874
Convention Expenses				100,600	100,600
Real-Estate expenses			1,446,459		1,446,459
Investment expenses not included elsewhere			8,062		8,062
General Expenses Incurred	**$1,106,270**	**$31,758**	**$1,593,885**	**$1,056,739**	**$ 3,788,653**
General Expenses unpaid December 31, previous year	11,846			200,400	212,246
General Expenses unpaid December 31, current year	54,701			300,980	355,682
General Expenses paid during year	**$1,063,415**	**$31,758**	**$1,593,885**	**$ 956,158**	**$ 3,645,217**

TAXES, LICENSES AND FEES

INSURANCE

	Life	Accident & Health	Investment	Fraternal	Total
State insurance department licenses and fees	$ 36,153				$36,153
Other state taxes	8,619	634	2,537	894	12,685
Federal taxes	37,995	2,835	11,341	4,536	56,709
All other taxes	2,724				2,724
Taxes, Licenses and Fees Incurred	**$ 85,492**	**$3,469**	**$13,878**	**$5,430**	**$108,272**
Taxes, licenses and fees unpaid December 31 previous year	23,451				23,451
Taxes, licenses and fees unpaid December 31, current year	12,975				12,975
Taxes, licenses and fees paid during year	**$ 95,969**	**$3,469**	**$13,878**	**$5,430**	**$118,745**

REFUNDS TO MEMBERS

Applied to pay renewal premiums	44
Paid in cash	1,016,024
Total	**$1,016,068**
Provision for refunds payable in following calendar year	1,020,000
Previous year payable	1,000,000
TOTAL REFUND TO MEMBERS	**$1,036,068**

UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, INC.

Valuation Exhibit — December 31, 1988

Total admitted assets	$62,623,784

LIABILITIES & UNASSIGNED FUNDS

Reserve for life certificate	$33,523,318
Reserve for ADD certificate	16,487
Claim & accrued liabilities	7,179,279
Total liabilities	**$40,719,084**
Margin of safety to certificate holders	**$21,904,699**
TOTAL	**$62,623,784**

The ratio of admitted assets to total liabilites at December 31, 1988 was 153.55%

The ratio of interest earned on all funds during the year 1988 was 10.32%

(Signed by)
GEORGE SCHAUMANN, MAAA
CPS ACTUARIES
(Consulting Actuaries)

JOHN O. FLIS
Supreme President

ULANA M. DIACHUK
Suprema Treasurer

СЕНАТСЬКА КОМІСІЯ збройних сил через своїх речників заявила, що голосування в справі одобрення номінації Джана Тавера на пост секретаря Департаменту оборони тентативно назначено на четвер, 23-го лютого ц. р. Процес одобрення Дж. Тавера тягнеться вже майже два місяці тільки через всякого рода натякування на його особисту поведінку, одначе по всякого рода перевірках, включно з подрібною перевіркою ФБІ, тепер залишається тільки голосування.

ПІСЛЯ ТОГО, ЯК СМЕРТЮ покарано кількратного вбивника Теда Банді 24-го січня ц.р. по дев'ятьох роках ув'язнення з уваги на відклики сенатор-демократ з Фльориди Боб Ґречен запропонував законопроєкт, який обмежив би часово можливість апеляцій. Головний суддя Верховного суду ЗСА Віллям Ренквіст також прихиляється до цієї пропозиції.

РІШАЮЧИ ВАЖЛИВУ СПРАВУ фізичного знущання над малолітніми, Верховний Суд ЗСА голосами 6 до 3 рішив, що Конституція ЗСА не зобов'язує стейтові та місцеві уряди охороняти своїх громадян перед ушкодженням від поодиноких осіб. Ішлося тут про побиття батьком дитини, яка в наслідок цього є калікою на все життя. Власті про це знали й тому лихові в ніякий спосіб не зпобігли.